

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ПРОФЕСІЙНО-
ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН
при вступі на спеціальність **073 «МЕНЕДЖМЕНТ»**
здобувачів вищої освіти ступеня «БАКАЛАВР»
на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ»
здобутого за неспорідненими спеціальностями на **другий курс**
(з нормативним терміном навчання)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. БАЗОВА ЧАСТИНА ПРОГРАМИ.....	4
1.1. Економічна теорія.....	4
1.2. Економіка підприємства.....	5
1.3. Менеджмент.....	7
2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ	9

ВСТУП

До участі у вступному випробуванні з професійно-орієнтованих дисциплін здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 73 «Управління та адміністрування» допускаються особи, які мають документ державного зразка про освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю.

Мета додаткового вступного випробування з професійно-орієнтованих дисциплін – перевірка відповідності знань, умінь та навичок абітурієнтів програмним вимогам дисциплін «Економічна теорія», «Економіка підприємства» та «Менеджмент», з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовленості вступників для отримання освітнього ступеня «Бакалавр».

Вступник повинен **виявити** базові знання з теорії та практики дисциплін, що виносяться на співбесіду.

Мета фахового вступного випробування за спеціальністю 073 «Менеджмент» ступеню «бакалавр» – виявлення рівня знань, умінь і навичок, одержаних абітурієнтами відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики молодшого спеціаліста, бакалавра за неспорідненими спеціальностями.

Програма побудована за змістовними розділами. Кожен розділ програми містить перелік тем, за якими складено питання фахового іспиту, питання іспиту з професійно-орієнтованих дисциплін, та список рекомендованої для підготовки літератури.

1. БАЗОВА ЧАСТИНА ПРОГРАМИ

1.1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Мета: формування системи знань про економічні відносини як суспільну форму виробництва, проблеми ефективного використання обмежених виробничих ресурсів і шляхи забезпечення суспільних потреб у різних суспільно-економічних формаціях.

Завдання: вивчення загальних засад економічного життя суспільства; розкриття закономірностей розвитку економічної системи та діалектики взаємозв'язку її структурних елементів; з'ясування механізму дії економічних законів і механізму використання їх людьми у процесі господарської діяльності.

Предмет: економічні відносини в їх єдності з продуктивними силами, політичними, ідеологічними, національними та іншими інститутами суспільства.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет і метод політичної економії.
2. Економічні потреби і виробничі можливості суспільства. Економічні інтереси.
3. Економічна система суспільства. Відносини власності.
4. Форми організації суспільного виробництва.
5. Гроші. Витрати виробництва і прибуток.
6. Ринок: суть, функції та умови формування. Класифікація ринків.
7. Інфраструктура ринку і капітал сфери обігу.
8. Підприємство і підприємництво. Підприємництво в аграрній сфері.
9. Капітал і наймана праця. Держава, її економічні функції.
10. Форми суспільного продукту в процесі відтворення.
11. Розподіл національного доходу. Споживання і заощадження.
12. Економічне зростання і його чинники. Економічні цикли.
13. Зайнятість, відтворення робочої сили та відповідне державне регулювання.
14. Господарський механізм у системі регулювання суспільного виробництва.
15. Закономірності й етапи розвитку капіталістичної економічної системи.
16. Економічна система сучасного капіталізму.
17. Соціалістична економічна система та її еволюція.
18. Закономірності й особливості розвитку перехідних економік.
19. Світове господарство. Форми міжнародних економічних відносин.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

З ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН

1. Предмет та функції економічної теорії.
2. Абсолютна рента.
3. Банківська система, її характеристика. Функції банків.
4. Види акцій, курс акції.
5. Види банків та їх функції.
6. Види економічної конкуренції.
7. Власність: її суть та місце в економічній теорії
8. Гроші, їх економічна суть. Функції грошей.
9. Грошовий обіг. Закон грошового обігу.

10. Державний бюджет та його структура.
11. Економічний цикл, його види та матеріальна основа формування.
12. Економічні закони і їх об'єктивний характер.
13. Закон вартості та його функції.
14. Інфляція, її основні види і форми.
15. Кредит, його суть, необхідність та принципи.
16. Методи дослідження економічних явищ.
17. Основні форми власності в Україні.
18. Особливості утворення диференціальної ренти II (причини, умова, джерело).
19. Підприємництво: суть, види.
20. Податки, їх види та функції.
21. Поняття ринкової інфраструктури та її основні елементи.
22. Продуктивні сили і виробничі відносини: їх взаємозв'язок.
23. Розкрийте основні етапи розвитку економічної теорії як науки.
24. Суть та функції ціни. Види цін.
25. Товар і його властивості.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базилевич, В. Д. Економічна теорія: Політекономія [Текст]: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання Прес, 2006. – 615.
2. Бутук О.І. Економічна теорія. Тренінг-курс / О.І. Бутук, Н.І. Волков. – К.: Знання, 2007. – 291 с.
3. Ватаманюк Р.О. Вступ до економічної теорії / Р.О. Ватаманюк. – К.: КНЕУ, 2007. – 492с.
4. Мочерний, С. В. Економічна теорія [Текст]: навч. пос. / С. В. Мочерний. – Вид. 4-е, стереотип. – К.: Академія, 2009. – 640 с.
5. Мочерний, С. В. Основи економічної теорії [Текст]: підручник / С. В. Мочерний, В.Г. Скотний. – Львів: Новий Світ – 2000, 2006. – 600 с.
6. Орехівський Г.А. Практикум з політекономії: Навч. посібн. для самопідготовки студ. / Г.А. Орехівський, В.Г. Орехівський. – Третє видання, доповнене. – К.: Каравела, 2012.
7. Тарасевич, В. М. Економічна теорія [Текст]: підручник / за ред. В.М. Тарасевича. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 784 с.
8. Щетинін А.І. Політична економія. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2011.- 480с.

1.2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Мета: надання знань з основних розділів прикладної економіки, організації та результативності господарювання на рівні первинної ланки суспільного виробництва.

Завдання: вивчення теорії та методологічних засад засвоєння практичних навичок управління підприємством у конкурентному середовищі, формування вмій ефекти-

вного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу, забезпечення розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку.

Предмет: закономірності функціонування і розвитку підприємства в ринкових умовах.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Підприємництво як суб'єкт господарювання. Основи підприємницької діяльності.
3. Управління підприємством. Персонал.
5. Капітал і виробничі фонди. Нематеріальні ресурси й активи.
7. Оборотні кошти.
8. Інвестиційні ресурси. Інноваційні процеси.
10. Техніко-технологічна база виробництва.
11. Організація виробництва. Виробнича і соціальна інфраструктури.
13. Регулювання, прогнозування та планування діяльності.
14. Виробництво, якість і конкурентоспроможність продукції.
15. Продуктивність, мотивація та оплата праці.
16. Витрати і ціни на продукцію.
17. Фінансово-економічні результати й ефективність діяльності.
18. Економічна безпека підприємства.
19. Реструктуризація і санація підприємств.
20. Банкрутство і ліквідація підприємств.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

З ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН

1. Організаційно-правові форми підприємств.
2. Сутність поняття «персонал» підприємства. Які існують категорії персоналу підприємства?
3. Поняття і показники продуктивності праці.
4. Фактори підвищення продуктивності праці
5. Виробничий капітал підприємства та його поділ на основний і оборотний.
6. Економічний зміст основних виробничих засобів.
7. Виробнича потужність і фактори, які впливають на рівень її використання.
8. Матеріально-технічна база підприємства та ефективність її використання
9. Які показники характеризують ефективність використання основних виробничих засобів?
10. Шляхи підвищення ефективності використання основних виробничих засобів підприємства.
11. У чому полягає економічна сутність оборотних засобів підприємства?
12. Показники ефективності використання оборотних засобів підприємства.
13. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних засобів підприємства.
14. Показники обсягу продукції у вартісному вираженні.
15. Поняття та економічний зміст оплати праці.
16. Форми та системи оплати праці персоналу підприємства.
17. Економічна сутність собівартості продукції. Види собівартості.

18. Класифікація витрат і резерви зниження собівартості продукції.
19. Поняття фінансових ресурсів підприємства. У чому полягає фінансова діяльність підприємства?
20. Спеціалізація підприємства і концентрація як форми суспільної організації виробництва
21. Ефективність діяльності підприємства та фактори її підвищення
22. Поняття та показники рентабельності діяльності підприємства
23. Показники фінансових результатів діяльності підприємства
24. Економічний зміст та показники прибутку діяльності підприємства.
25. Економічна сутність ціни та структура ціни на продукцію підприємства

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: Підручник/ В.Г. Андрійчук. - К.: КНЕУ, 2013.- 779 с.
2. Гетьман О.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 488 с.
3. Гринчуцький В.І. Економіка підприємства: навч. посіб. / В.І. Гринчуцький, Е.Т. Карапетян. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 304с.
4. Економіка підприємств: підручник / Горбонос Ф.В. [та ін.]. – Київ: Знання, 2010. – 463 с.
5. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. С.Ф. Покропивного. - 2-ге вид., переробл. та допов. - К.: КНТЕУ, 2000. - 528 с
6. Фінанси підприємств: підручник / кер. авт. кол. і наук. ред. А.М. Поддєрьогін. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К.: КНЕУ, 2000.
7. Фінанси підприємства: підручник / Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляева, Н.А. Гринюк та ін. - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. - 491 с

1.3. МЕНЕДЖМЕНТ

Мета: формування системи базових знань у сфері менеджменту, розуміння концептуальних засад системного управління організаціями; набуття вмінь розробки й прийняття управлінських рішень.

Завдання: вивчення основних категорій науки управління, функцій управління і процесів прийняття управлінських рішень, методів використання базових інструментів управління організаціями; вивчення впливу різних факторів на ефективність системи управління організацією.

Предмет: система управління організацією.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Поняття і сутність менеджменту.
2. Функції та методи менеджменту.
3. Прийняття управлінських рішень.
4. Планування в організації.
5. Організація як функція управління.
6. Мотивація.
7. Управлінський контроль.

8. Лідерство.
9. Комунікації в системі управління організацією.
10. Ефективність управління.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ З ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН

1. Суть і основні підходи до поняття «менеджмент».
2. Чому необхідне управління і в чому полягає його сутність?
3. Розкрийте відмінність між поняттями «управління» та «менеджмент».
4. Поняття та зміст основних функцій менеджменту.
5. Поняття та характеристика методів управління.
6. Види менеджменту.
7. Рівні управління.
8. Спільні та відмінні риси менеджера та підприємця.
9. Внутрішнє середовище підприємства.
10. Характеристики зовнішнього середовища та вплив на діяльність організацій.
11. Поняття та ознаки організації.
12. Поняття «формальна» і «неформальна» організація.
13. Етапи життєвого циклу підприємства.
14. Поняття місії та класифікація ціле підприємства.
15. Визначення керівництва та лідерства.
16. Централізований та децентралізований підхід до управління.
17. Форми мотивації праці в діяльності сучасних підприємств.
18. Ієрархія потреб за А. Маслоу.
19. Система стилів керівництва.
20. Поняття “контроль” та його місце в системі управління.
21. Поняття та характеристика комунікацій.
22. Поняття та причини конфліктів.
23. Міжособистісні та міжгрупові конфлікти.
24. Природа організаційних змін.
25. Делегування, відповідальність та повноваження.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дикань Н.В. Менеджмент: Навч. посіб. / Н.В. Дикань, І.І. Борисенко. – К.: Знання, 2008. – 389 с.
2. Менеджмент: теорія і практика: Навчальний посібник / А.А. Мазаракі, Г.Є Мошек, Л.А.Гомба, І.К. Погодаєв, Ю.В. Понакєвич, А.В.Семенчук; Заг. Ред.. канд.. екон. наук., проф. Мошека Г.Є. – К.: Атіка, 2007. – 584 с.
3. Мескон М.Х. Основы менеджмента, 3-е издание: Пер. с англ./ М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. - М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2008. – 672 с.
4. Осовська Г.В. Основы менеджменту: Підручник. Видання 3-є, перероблене і доповнене / Г.В. Осовська, О.А. Осовський. – К.: «Кондор», 2008. – 664 с.

5. Рудьєв В.А. Менеджмент. Навч. посіб. / В.А. Рудьєв, С. О. Гуткевич. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
6. Федоренко В.Г. Менеджмент: Підручник / В.Г. Федоренко, О. Ф. Іткін, В. І. Анін та ін.; За науковою ред. доктора економічних наук, проф. В.Г. Федоренка. – К.: Алерта, 2008. – 652 с.
7. Хміль Ф.І. Основи менеджменту: Підручник / Ф.І. Хміль. – 2-е вид. випр. доп. – К.: Академвидав. 2007. – 576 с.
8. Сучасні теорії менеджменту: навчальний посібник / М.В. Туленков. – К.: Каравела, 2012. – 304 с.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВСТУПНИКІВ

Перелік питань для вступного випробування з професійно-орієнтованих дисциплін здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 73 «Управління та адміністрування» на базі ОКР «Молодший спеціаліст», здобутого за неспорідненою спеціальністю, складений на основі програмних вимог дисциплін, що виносяться вступне випробування з професійно-орієнтованих дисциплін.

В результаті вступного випробування з професійно-орієнтованих дисциплін здійснюється перевірка відповідності знань, умінь та навичок абітурієнтів програмним вимогам дисциплін «Економічна теорія», «Менеджмент», «Економіка підприємства» з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовленості вступників для отримання освітнього ступеня «Бакалавр». За результатами вступного випробування з професійно-орієнтованих дисциплін приймається протокольне рішення щодо включення вступника до рейтингового списку.

Під час випробування вступнику пропонується виконати тестове завдання, яке включає питання теоретичного характеру, що відповідають базовій частині програми. Для вступних випробувань розроблено 3 варіанти тестових завдань по 10 тестових питань в кожному. На кожне тестове питання може бути одна правильна відповідь. Для кожного варіанту розроблені ключі правильних відповідей. Кожен екзаменаційний тест зброшується, в ньому вказується: № варіанту, тестові питання, варіанти відповідей і графа для відповідей абітурієнтом. Фахове вступне випробування проводиться у письмовій формі.

Тривалість вступного випробування з професійно-орієнтованих дисциплін 30 хвилин (3 хвилини на одне тестове питання).

Вступне випробування з професійно-орієнтованих дисциплін оцінюється за 200 - бальною шкалою.

При тестовому контролі застосовується така система оцінювання – за кожну правильну відповідь 10 балів, невірну – 0 балів. Максимальна кількість балів за всі правильні відповіді складає – 100 балів. Остаточна оцінка визначається за шкалою 100-200 балів додаванням до суми набраних балів за правильні відповіді числа 100